

Handläggare
Charlotte Gredenberg
Telefon: 08-508284464452

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd
2023-12-14

Svenska språket i förskolan

Svar på skrivelse från Sverigedemokraterna

Förvaltningens förslag till beslut

Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade på nämndsammanträdet den 31 augusti att förvaltningen ska besvara frågeställningar avseende medarbetares kunskap i svenska språket. Förvaltningen beskriver hur nuläget ser ut inom Skärholmens kommunala förskolor.

Bakgrund

På nämndsammanträdet den 31 augusti beslutade nämnden att skicka en skrivelse från Sverigedemokraterna till förvaltningen för beredning.

Ärendet

Sverigedemokraterna är bekymrade över att det finns medarbetare inom barnomsorgen i Stockholm som inte tillräckligt väl behärskar det svenska språket. Sverigedemokraterna framför att en grundförutsättning för att arbeta vidare med problematiken är att undersöka omfattningen och därefter upprätta en handlingsplan i syfte att ta fram olika åtgärder. I skrivelsen ges förvaltningen därför i uppdrag att besvara följande frågeställningar:

1. Vilken kunskapsnivå i svenska språket (läsa, skriva och tala) anser förvaltningen vara en acceptabel lägsta nivå för att arbeta inom förskolan?
2. Hur många medarbetare inom Skärholmens förskolor har enligt förvaltningen bristande kunskaper i svenska språket? (Om frågan ej kan besvaras planerar förvaltningen i så fall att undersöka hur det förhåller sig?)
3. Vad för åtgärder planeras inom förskolan för att höja medarbetarnas kunskapsnivå i svenska språket?
4. Vilka möjligheter ser förvaltningen att införa språktester vid nyrekrytering av medarbetare inom förskolan?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning förskola.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen instämmer med vikten av att medarbetare inom förskolan har en god kunskap inom det svenska språket. För att barnen ska utvecklas i det svenska språket krävs att pedagogerna i förskolan har:

- goda kunskaper i det svenska språket
- nödvändig kunskap om barns språkutveckling och andraspråksutveckling i svenska
- yrkesskicklighet i att omsätta kunskaperna om barns språkutveckling

Medarbetarnas kompetens och yrkesskicklighet är avgörande för att varje barn ska utvecklas i riktning mot läroplanens samtliga mål. En viktig förutsättning för det språkutvecklande arbetet är att pedagogerna är språkliga förebilder. En språklig förebild är någon som både lyssnar, talar själv och ställer nyfikna frågor. Pedagogen behöver även tänka igenom hur nivån på språket anpassas utifrån barnen. När pedagogen använder ett språk som är lite över barnets nivå stimuleras och utmanas språkutvecklingen.

Förvaltningen har, sedan våren år 2020, i samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen och SFI Söderort erbjudit en språkkurs i yrkessvenska för medarbetare inom förskolorna. Förvaltningen tillämpar kompetensbaserad rekrytering och en god kunskap inom det svenska språket är en av de kompetenser som efterfrågas vid nyrekrytering. Det finns anställda pedagoger sedan tidigare inom förvaltningens förskolor vars svenska är bristfällig.

- 1. Vilken kunskapsnivå i svenska språket (läsa, skriva och tala) anser förvaltningen vara en acceptabel lägsta nivå för att arbeta inom förskolan?*

Inom förskolan finns inte allmänna råd om vilka grundläggande kunskaper i svenska personalen bör ha. Socialstyrelsen har utarbetat allmänna råd (SOF 2011:12) gällande rekommendationer för personal inom socialtjänstens omsorg om äldre. Där anges bland annat att personalen ska ha förmåga att förstå, tala, läsa och skriva svenska. Rekommendationer finns även för personal som ger stöd, service eller omsorg till personer med funktionsnedsättning.

Utredningen Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska, SOU 2020:67, föreslår att regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att ta fram allmänna råd om vilka grundläggande

kunskaper personal i förskolan bör ha. Regeringen har i nuläget inte gett uppdraget till Skolverket.

I syfte att finna en godtagbar nivå i språkkunskap provade förvaltningen, i språkkursen under 2021, att utgå från Europaskalan, även benämnd CEFR-skalan. Skalan är utformad av Europarådet som en gemensam referensram för kunskapsnivån inom främmande språk. Skalan har sex olika kunskapsnivåer; A1, A2, B1, B2, C1 och C2. Den högsta nivån är C2 som representerar språkkunskaperna hos den som talar språket flytande medan A1 är nivån för den som är nybörjare. Förvaltningen valde, efter att ha transkriberat intervjuer med deltagare i språkkursen att utgå från nivå B2.

Nivå B2 innefattar bland annat att medarbetaren kan delta i samtal så pass flytande att det inte krävs ansträngning av någon part och att medarbetaren kan förklara en ståndpunkt i ett aktuellt ämne. Skalan visade sig dock inte vara rätt redskap då den inte fångade in viktiga språkkunskaper för språkfrämjande arbete i förskolan. Fokus behöver i stället ligga på färdigheter såsom att kunna lyssna, tala själv och ställa nyfikna frågor samt kunskap om barns språkinläring och andraspråksinläring för att kunna stimulera barnets språknivå.

Förvaltningen ska kunna säkerställa att alla barn ges goda grundläggande kunskaper i svenska språket. Därför blir det viktigt att ta hänsyn till medarbetarnas språkliga kompetens vid planering av utbildning och undervisning.

- 2. Hur många medarbetare inom Skärholmens förskolor har enligt förvaltningen bristande kunskaper i svenska språket? (Om frågan ej kan besvaras planerar förvaltningen i så fall att undersöka hur det förhåller sig?)*

Rektorer har sedan 2020 arbetat systematiskt med att motivera medarbetare med bristande kunskaper i svenska att delta i språkkurs i yrkessvenska. Första året var antalet deltagare högt med ca 40 deltagare. Därefter har antalet deltagare sjunkit och nu under hösten deltar 15 personer.

- 3. Vad för åtgärder planeras inom förskolan för att höja medarbetarnas kunskapsnivå i svenska språket?*

Förvaltningen ser över den språkkurs i yrkessvenska som pågått sedan år 2020 och som medarbetare kan delta i på arbetstid. I utvärderingar som genomförts med kursanordnaren blir det tydligt att kursen framåt mer tydligt behöver möta den enskilda

medarbetarens behov men även belysa individens eget ansvar i språkinläringen.

Med start hösten 2023 erbjuds en kurs ”En språkutvecklande förskola” för samtliga medarbetare vilken syftar till att öka kunskaperna om barns språkutveckling och andraspråksutveckling i svenska. Fortbildningen lyfter särskilt fram pedagogens avgörande betydelse för barns språkutveckling då forskning betonar vikten av pedagogers förhållningssätt och förmåga att agera språklig förebild.

4. Vilka möjligheter ser förvaltningen att införa språktester vid nyrekrytering av medarbetare inom förskolan?

Förmågan att anpassa sitt sätt att kommunicera till det enskilda barnet kräver yrkesskicklighet. Den kompetensen är mycket viktigt för barns språkutveckling. Språkforskare på Stockholms universitet lyfter att ett språktest inte kan mäta den sökandes förmåga till att vara lyhörd och inlyssnande.

God kunskap inom det svenska språket är en av de kompetenser som efterfrågas vid nyrekrytering. Eftersom förvaltningen tillämpar kompetensbaserad rekrytering kommer personer med bristfällig svenska inte att anställas. Vidare ser förvaltningen en utmaning med språktester när det saknas en allmän rekommendation att jämföra mot. Förvaltningen överväger att införa ett arbetsprov i form av en skriftlig dokumentation vid anställning av förskollärare.

Lisa Kinnari
Stadsdelsdirektör
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Kim Lagerquist
Ansvarig
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Skrivelsen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lisa Kinnari, Stadsdelsdirektör	2023-11-22
Kim Lagerquist, Ansvarig	2023-11-21